

Transport zwierząt - poradnik

Owce podczas długich podróży

Przerwy na odpoczynek, pojenie i karmienie

Planowanie podróży i przygotowania

1. Łącz odpoczynek zwierząt i kierowców, by – o ile to tylko możliwe – **zminimalizować czas przejazdu**.
2. Owce podczas długich podróży lub zwierzęta delikatniejsze potrzebują **dłuższych odpoczynków**.
3. **Planowanie w czasie i jakość odpoczynku owiec** w przypadku wielu następujących po sobie podróży powinny być szczególnie rozważne.

Czas podróży (w tym za/rozładunek)

Dorośle: max. 14 godz. + min. 1 godz. odpoczynku + max. 14 godz.

Nieodsadzone jagnięta: max. 9 godz. + min. 1 godz. odpoczynku + max. 9 godz.

Następnie odpoczynek trwający co najmniej 24 godziny (zwierzęta w miejscu odpoczynku mające dostęp do wody i paszy)

Podczas planowania podróży pamiętaj o:

- przewidywanych warunkach pogodowych i pragnieniu (upał, zimno -mogą zamarznąć zbiorniki),
- klasyfikacji i zdatności owiec do podróży (np. słabe, w ciąży, karmiące, niedojrzałe),
- planowanym czasie trwania podróży.

Podróżowanie

1. Przed podróżą lub opuszczeniem postoju, **upewnij się, że wszystkie owce mają dostęp do udogodnień**. Sprawdź wodę oraz ilość i jakość paszy. Używaj paszy, do której zwierzęta są przyzwyczajone (np. siano i pasza włóknista u zwierząt podczas laktacji).
2. **Sprawdzaj** zwierzęta **regularnie** podczas postojów (także w przypadku trudnych warunków na drodze lub pogodowych). Powinieneś widzieć każde zwierzę (na co wpływa np. zaprojektowanie pojazdu, rozmieszczenie zwierząt, przestrzeń na każdego osobnika).
3. Włącz system pojenia i pokaż zwierzętom, że **woda jest dostępna**. Dostarczaj im wodę i paszę na **poziomie gruntu**, upewnij się, że wszystkie owce mają do nich dostęp. Zachęć do picia (pokaż zwierzętom, jak działa poidło, podaj wodę lub paszę ręcznie). W razie upału (zwłaszcza przy opóźnieniach), napój zwierzęta ręcznie, by mieć pewność, że wszystkie zwierzęta otrzymały wystarczającą ilość wody. Jest jakiś zasadniczy problem z piciem? Sprawdź jakość wody.
4. **Monitoruj zwierzęta** podczas postojów (patrz str. 2). W razie wątpliwości co do stanu zwierzęcia przedłuż czas odpoczynku i zwróć się do lekarza weterynarii o poradę. Jeśli problem uda się rozwiązać, wykonuj dodatkowe kontrole podczas podróży.
5. Dbaj szczególnie o **nieodsadzone jagnięta!** Są młode i wymagają szczególnej opieki. Każde z tych zwierząt wymaga indywidualnej pomocy (nie stosuj metalowych elementów przy pojeniu i karmieniu), a płynna karma powinna mieć odpowiednią temperaturę i gęstość, tak by zapobiegać problemom z trawieniem.
6. W miejscu **docelowym**: daj zwierzętom **paszę** i **wodę** (niezbędna dla owiec powyżej 3. miesiąca ciąży, nieodsadzone jagnięta mają szczególne wymagania).
7. **Dokumentacja** jest obowiązkowa i musi być udostępniana odpowiednim władzom.

Transport zwierząt - poradnik

Owce podczas długich podróży

Kontrola owiec

Problem	Wskaźniki kliniczne/zaobserwowane	Problem	Wskaźniki kliniczne/zaobserwowane
Głód	<ul style="list-style-type: none"> • Utrata wagi (podczas długich podróży) 	Strach	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost tętna • Wzrost od tempa oddychania • Czujne ustawienie głowy • Stanie bez ruchu • Zachowania sugerujące chęć ucieczki • Odwracanie się • Zamieranie w bezruchu • Niechęć do poruszania się • Cofanie się • Oddawanie moczu i kału • Zgrzytanie zębami
Odwodnienie	<ul style="list-style-type: none"> • Test szczypania • Ekstremalne odwodnienie 		
Brak komfortu podczas wypoczynku	<ul style="list-style-type: none"> • Zmęczone zwierzęta • Brak miejsca do położenia się wszystkich zwierząt jednocześnie • Skłonność do kładzenia się • Brak miejsca nad głową zwierzęcia 		
Stres spowodowany gorącem	<ul style="list-style-type: none"> • Dyszenie • Tempo oddychania (niski stres: 40-60 oddechów/min., średni: 60-80 oddechów/min., wysoki: 80-200 oddechów/min., bardzo wysoki: ponad 200 oddechów/min. (Silanikove, 2000)) • Ślinienie • Ustawienie zwierząt (odosobnione jednostki albo zbite lub rozproszone grupy) • Wyższa temperatura ciała • Śmiertelność • Wyjątkowe pragnienie, silna potrzeba picia 	Choroba	<ul style="list-style-type: none"> • Brak koordynacji • Postawa • Utykanie • Zaciskanie zębów/zgrzytanie/bruksizm • Niemożność chodzenia • Poruszanie się z przekrzywioną głową • Wydzieliny z oczu i nozdrzy • Trudności z oddychaniem • Głośnie oddychanie • Kaszel • Ospałość • Apatia • Nietypowy stolec
Stres spowodowany zimnem	<ul style="list-style-type: none"> • Drżenie • Ustawienie w kontakcie z innymi zwierzętami • Niższa temperatura ciała 	Ból	<ul style="list-style-type: none"> • Objawy bólowe przy dotknięciu „okaleczonego” obszaru ciała • Wzrost tętna • Zgrzytanie zębami • Dyszenie
Wyczerpanie	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólna ospałość • Apatia • Brak reakcji • Niemoc/niechęć do wstawiania 	Problemy z poruszaniem się	<ul style="list-style-type: none"> • Ślizganie się i upadki • Sztywny chód • Wolniejsze tempo chodu • Stawianie krótszych kroków • Utykanie
Okaleczenia	<ul style="list-style-type: none"> • Widoczne objawy okaleczenia (ślady zębów, rany, siniaki, zadrapania, otarcia) 	Stres spowodowany oddzieleniem	<ul style="list-style-type: none"> • Izolowanie się • Wokalizacje • Zgrzytanie zębami

